

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN
DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de organisatie, samenstelling en de werking van de afdelingen gesloten oriëntatie, gesloten begeleiding en gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar in de gemeenschapsinstellingen
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

Het Vlaams Regeerakkoord neemt de implementatie van het jeugddelinquentierecht en de uitbouw van de gemeenschapsinstellingen als een speerpunt op in de aanpak van jeugddelinquentie. Voorliggend ontwerpbesluit geeft uitvoering aan het Regeerakkoord voor wat betreft een aantal zeer belangrijke beleidskeuzes en het afronden van de transitie voor wat betreft de gemeenschapsinstellingen in Vlaanderen

Het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht voorziet na de inwerkingtreding sinds 1 september 2019 (fase 1) in de zogenaamde 'fase 2' en dit uiterlijk tegen 1 maart 2023. Binnen fase 2 vormen de uitvoering en de wettelijke verankering van de nieuwe en versterkte werking van de gemeenschapsinstellingen de zwaartepunten, dit samen met het realiseren van de nodige randvoorwaarden, zowel inhoudelijk, personeelsmatig als naar infrastructuur en capaciteit.

Met voorliggend besluit wordt inhoudelijk uitwerking gegeven aan deze vernieuwde en versterkte werking van de gemeenschapsinstellingen op basis van een meer gedifferentieerd en onderbouwd systeem waarbij elke beslissing tot plaatsing jeugddelict in de gesloten gemeenschapsinstellingen start met een gesloten oriëntatie met het oog op een multidisciplinaire inschatting in functie van de criminogene noden van de minderjarige. De werking van de gemeenschapsinstellingen evolueert door de gesloten begeleiding naar een geactualiseerde en meer op maat aanpak gericht op re-integratie. Door een trajectmatige benadering met verhoogde focus op samenwerking met actoren (lokale actoren, hulpverlening, justitie, geestelijke gezondheid, onderwijs, werk, ...) uit de omgeving van de jongeren en gebaseerd op wetenschappelijke inzichten, wordt de levenskwaliteit versterkt en recidive-verminderend gewerkt. Als alternatief voor de uithandengeving introduceert het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht de mogelijkheid om jongeren die als minderjarigen zeer ernstige jeugddelicten pleegden langer in een aangepaste begeleiding en omkadering, tot maximaal de leeftijd van 25 jaar, te behouden.

Tot slot worden met dit besluit de nadere regels voor de opmaak en inhoud van het medisch-psychologisch onderzoek met het oog op een gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar of een uithandengeving vastgelegd.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT

Beleidsveld: Opgroeien

Inhoudelijk structuurelement: Jeugdhulp

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingsadvies

Het bijgaande voorontwerp van besluit werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2021-415 van 5 november 2021.

Advies Raadgevend Comité agentschap Opgroeien

Bijgaand voorontwerp van besluit kreeg een positief advies van het Raadgevend Comité van het agentschap Opgroeien op 25 november 2021. Het Raadgevend Comité verwijst naar het waardevolle karakter van het ontwerp door een trajectmatige benadering van jongeren met aandacht voor actieve samenwerking met actoren buiten de gemeenschapsinstellingen die van belang zijn voor de re-integratie (linken met lokale actoren in de omgeving van de jongeren, hun gezinnen en netwerk, jeugdhulp, justitie, politie, maar ook geestelijke gezondheid, ...)

Advies Opvolggroep Jeugddelinquentie

Bijgaand voorontwerp van besluit werd voorgelegd voor advies op de Opvolggroep Jeugddelinquentie van 26 november 2021. Gevolg gevend aan de suggestie van de opvolggroep wordt in de artikelsgewijze bespreking bij artikel 4 -dat uitwerking geeft aan de inhoud en werking van de gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar- verduidelijkt wat het vervoltraject inhoudt. Het vervoltraject dient gekaderd te worden binnen de toepassing van de regels van verplichte herziening. Vanaf de leeftijd van achttien jaar verschijnt de jongere jaarlijks voor de jeugdrechtbank met het oog op een evaluatie.

De minderjarige delictpleger verschijnt halfjaarlijks persoonlijk voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde sanctie en zijn individueel perspectiefplan. Voor deze jongere doelgroep wordt dus een extra rechtswaarborg onder de vorm van een halfjaarlijkse verplichte evaluatie ingebouwd.

Deze evaluatie heeft als doel te na te gaan of het uitgestippelde traject nog steeds 'op maat' is van de minderjarige is en of de 'behoefte aan gesloten begeleiding' nog steeds aanwezig is dan wel welk vervoltraject wel aangewezen is. Via de herziening kan de jeugdrechtbank steeds beslissen om deze sanctie in te trekken of binnen de maximale duur zoals bepaald in het vonnis te wijzigen naar een minder ingrijpende maatregel zoals bijv. een delictgerichte contextbegeleiding.

Advies kinder- en jeugdpsychiatrie

Artikel 7 van dit ontwerpbesluit dat voorziet in nadere regels voor de opmaak en inhoud van het medisch-psychologisch onderzoek met het oog op een gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar of een uithandengeving, kreeg vorm in nauw overleg met en na consultatie van de werkgroep For-K.

Advies Vlaamse Toezichtscommissie

We ontvingen het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie voor de verwerking van persoonsgegevens nr. 2022/049 op 17 mei 2022. We gaan hieronder in op de geformuleerde opmerkingen en nemen ook in de artikelsgewijze bespreking de vragen tot verduidelijking op.

In randnummer 14 van het advies beveelt de VTC aan om expliciet de rechtvaardigingsgrond voor de gegevensverwerking aan het ontwerp of in de nota toe te voegen. De verwerkingen van persoonsgegevens die krachtens dit besluit gebeuren op grond van artikel 6, eerste lid, e), van de algemene verordening persoonsgegevens: De verwerking is noodzakelijk voor het vervullen van een taak van algemeen belang.

In randnummer 27 vraagt de VTC te verduidelijken wat er in artikel 42, § 3 van het decreet wordt bedoeld met “de dienst voor de verwerking van persoonsgegevens”. Dit slaat op de dienst voor herstelgerichte en constructieve afhandeling (HCA), zie de memorie van toelichting bij artikel 42 van het decreet.

In randnummer 29 stelt de VTC dat, gezien de aard en de omvang van de verwerkingen van persoonsgegevens die zullen plaatsvinden het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (artikel 35 AVG) verplicht is, De administratie zal deze taak opnemen.

In randnummer 34 stelt de VTC dat ze van oordeel is dat de begrippen “attitudes en overtuiging” in artikel 2 van het ontwerp en “andere partijen die betrokken zijn bij de uitwerking van de concrete doelstellingen en verwachtingen” in artikel 3, § 2 van het ontwerp nader omschreven dienen te worden. Ook dient te worden verduidelijkt of er al dan niet gegevens van slachtoffers worden verwerkt nu naar deze actoren slechts zijdelings wordt verwezen. De gevraagde verduidelijkingen werden in de artikelsgewijze bespreking opgenomen.

In randnummer 35 adviseert de VTC expliciet te vermelden dat de verwerking van informatie m.b.t. relaties en gezinsomstandigheden (artikel 2, § 2, derde lid, punt 3° en punt 5°) ook de verwerking van gegevens van de daarbij vermelde personen betreft. Dit wordt verduidelijkt in de artikelsgewijze bespreking.

In randnummer 44 beveelt de VTC aan om een verantwoording voor de bewaartermijn tot de leeftijd van 35 jaar te voorzien zodat de proportionaliteit kan worden nagegaan. De verantwoording wordt opgenomen in de artikelsgewijze bespreking.

Tot slot beveelt de VTC nog aan transparantiemaatregelen uit te werken en de gepaste beveiliging te garanderen. Dit is een verantwoordelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijken en zal ook door hen moeten worden in de praktijk gebracht.

Advies Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

We ontvingen het advies van de Vlaamse Raad van 10 juni 2022 op voorliggend besluit. In het advies stelt de Vlaamse Raad dat de uitbreiding en de inhoudelijke transitie van de gemeenschapsinstellingen op een goede manier geregeld zijn. Verder steunt de Vlaamse Raad de aanpassingen aan de inhoudelijke werking van de gemeenschapsinstellingen die nodig waren om deze decretale opdracht te volbrengen en de manier waarop ze in het voorontwerp van besluit zijn uitgewerkt. De Vlaamse Raad formuleert een aantal terechte inhoudelijke aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de transitie op het terrein en onderlijnt het belang van een permanente monitoring en opvolging van de ontwikkelingen opgenomen in voorliggend besluit van de Vlaamse Regering.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het Vlaams Regeerakkoord stelt: “De 6de staatshervorming maakte Vlaanderen bevoegd voor het bepalen van de aard van de maatregelen voor minderjarigen die delicten plegen, de spelregels inzake de vroegere federale gesloten jeugdinstanties en de uithandengeving.

Het decreet m.b.t. het jeugddelinquentierecht is de Vlaamse invulling van deze bevoegdheden”. Verder staat “de uitrol van het nieuwe jeugddelinquentierecht zal verlopen in nauwe samenwerking met de minister bevoegd voor Justitie en Handhaving. De minister van Welzijn staat in voor de financiering, de erkenning en het toezicht op de private en publieke organisaties die zowel het noodzakelijke aanbod binnen de integrale jeugdhulp als in het kader van het jeugddelinquentierecht organiseren. Daarbij behoort de organisatie van bijkomende plaatsen binnen de private beveiligende opvang, de gesloten oriëntatie en begeleiding in de gemeenschapsinstanties waarvan de renovatie en de geplande uitbreiding wordt voortgezet.” De Vlaamse minister bevoegd voor Justitie en Handhaving zal mee toezien op de realisatie van de benodigde capaciteit in het kader van het decreet Jeugddelinquentierecht, alsook de uitvoering van de andere maatregelen bewaken. Verder wordt ook verwezen naar oplossingen voor het jarenlange probleem inzake capaciteitstekort in de gemeenschapsinstanties. “De in- en uitstroom van de gemeenschapsinstanties brengen we helder in kaart zodat er snel kan ingespeeld worden op eventuele capaciteitsproblemen” We waken over de uitrol van de renovatie en uitbreiding en sturen bij waar nodig.

Het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht voorziet na de inwerkingtreding sinds 1 september 2019 (fase 1) in de zogenaamde ‘fase 2’ en dit uiterlijk tegen 1 maart 2023. Binnen fase 2 vormen de uitvoering en de wettelijke verankering van de nieuwe en versterkte werking van de gemeenschapsinstanties de zwaartepunten, dit samen met het realiseren van de nodige randvoorwaarden, zowel inhoudelijk, personeelsmatig als naar infrastructuur en capaciteit.

Het betreft in hoofdlijnen volgende belangrijke veranderingen:

- Door de gesloten oriëntatie wordt een traject in de gemeenschapsinstanties van bij de start op een wetenschappelijk onderbouwde manier aangepakt. De uitvoering van een risicotaxatie met het oog op risicomangement resulteert in een geobjectiveerd advies dat alle levensdomeinen van de jongeren omvat;
- Met de gesloten begeleiding wordt inhoudelijk een trajectmatige aanpak verankerd met oog op herstelgericht en forensisch werken met actieve linken naar de omgeving van de jongere, zijn/haar gezin, netwerk en de lokale realiteit voor, tijdens en na de gesloten begeleiding door het betrekken van externe partners en expertise (bijv. geestelijke gezondheid, gelet op de hoge prevalentie van psychische/psychiatrische problematieken) en aandacht voor veiligheid zowel van de jongere zelf als naar de samenleving toe;
- De verdere capaciteitsuitbouw anticipeert op een duurzame oplossing van het jarenlange capaciteitsprobleem uit het verleden, dat in afwachting al tijdelijk werd ondervangen door de invoering van het kortverblijf. Er wordt verder werk gemaakt van een aangepaste infrastructuur door nieuwbouw en renovatie.

Deze elementen, net als het belang van een doorgedreven samenwerking met andere partners (bijv. externe partners van belang voor de re-integratie van de jongeren, actieve linken tussen de gemeenschapsinstanties met lokale actoren in de omgeving van de jongeren, hun gezinnen en netwerk, justitie, politie, geestelijke gezondheid, ...), het onderbouwd werken en de permanente monitoring van de in-, door- en uitstroom in functie van betere prognoses en het vermijden van capaciteitsproblemen komen aan bod binnen de contouren in een operationele vertaling richting maart 2023.

Wat betreft het duurzaam oplossen van het capaciteitstekort uit het verleden anticiperen we en houden we uitdrukkelijk rekening met:

- het historisch tot 2020 hoge aantal weigeringen van opnames in de gemeenschapsinstellingen na een beslissing van de jeugdrechter pakken we in deze transitie verder duurzaam aan;
- de verhoging van de maximumleeftijdsgrens voor een verblijf in de gemeenschapsinstellingen van 20 jaar (as is) naar 23 jaar (to be) bij de inwerkingstelling van de artikelen m.b.t. tot de gesloten oriëntatie en gesloten begeleiding (voor de langdurige gesloten begeleiding ligt de leeftijdsgrens uitzonderlijk op 25 jaar);
- de uitvoerbaarheid van de plaatsvervangende maatregel of sanctie zoals voorzien in het jeugddelinquentierecht;
- de scheiding van daders en slachtoffers, waarbij de gemeenschapsinstellingen zich zullen focussen op de jongeren die veracht worden van een delict of die een delict gepleegd hebben. Voor jongeren in een zeer ernstig verontrustende situatie is de uitbouw van aangepaste kleinschalige settings binnen private organisaties in september 2021 van start gegaan. Hier zullen tegen eind 2023 in totaal 150 extra plaatsen gerealiseerd worden;
- De effectieve uitbreiding van de GI met 40 plaatsen (De Grubbe van 40 naar 80) over de legislatuur.

De uitvoering van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht conform het Vlaams Regeerakkoord is onlosmakelijk gekoppeld aan het realiseren van doelstellingen en randvoorwaarden die zich zowel 'binnen' als 'buiten' de gemeenschapsinstellingen situeren: de begeleiding van jongeren in zeer complexe en verontrustende situaties bij private partners, de afstemming met alternatieven voor gesloten begeleiding, zoals intensieve ambulante begeleiding, herstelrechtelijk aanbod en de gefaseerde invoering van de elektronische monitoring met begeleiding, ..., het betrekken van stakeholders (in het bijzonder jeugdadvocatuur en magistratuur) en de ouders, de impact op de werking van de sociale diensten bij de jeugdrechtbank, decretale wijzigingen en uitvoeringsbesluiten door de Vlaamse Regering, budgettaire gevolgen en de aanpassing van het personeelskader van de gemeenschapsinstellingen.

Fase 1 betreft zeer concreet de shift van de 'oude werking' (t.e.m. fase 2 zijn de bepalingen uit de wet op de jeugdbescherming van 1965 en de zogenaamde Everbergwet, nog van toepassing voor de gemeenschapsinstellingen) naar een vernieuwde en versterkte werking op basis van een meer gedifferentieerde, multidisciplinaire en eenduidige aanpak.

Fase 2 houdt rekening met de uitdrukkelijke beleidskeuze om enkel nog jongeren die verdacht worden van/of een jeugddelict pleegden in de gemeenschapsinstellingen te begeleiden. We scheiden hiermee 'daders' en 'slachtoffers' waardoor de kernopdracht van de publieke instellingen 'jeugddelinquentie' wordt (zoals trouwens in de ons omringende landen en conform internationale standaarden). Een uitzondering wordt gemaakt voor een voorbehouden capaciteit voor time-out op basis van het decreet integrale jeugdhulp.

Met voorliggend besluit wordt inhoudelijk uitwerking gegeven aan de vernieuwde en versterkte werking van de gemeenschapsinstellingen op basis van een meer gedifferentieerd en onderbouwd systeem waarbij elke beslissing tot plaatsing jeugddelict in een gesloten gemeenschapsinstelling start met een gesloten oriëntatie met het oog op een multidisciplinaire inschatting in functie van de criminogene noden van de minderjarige.

'Met voorliggend besluit wordt voorzien in de inwerkingtreding op 1 maart 2023 van

- De gesloten oriëntatie;
- De gesloten begeleiding;
- De langdurige gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar.

De gesloten oriëntatie in De Grubbe

Met de gesloten oriëntatie realiseren we het basisprincipe van verhoogde efficiëntie in de doorstroom binnen de gemeenschapsinstellingen en dit gebaseerd op één van de basisprincipes van het jeugddelinquentierecht, met name het meer wetenschappelijk onderbouwd werken.

Het opstarten en ontsluiten van de gesloten oriëntatie houdt in dat inhoudelijk een onderbouwde werking met risicotaxatie, observatie en advies richting jeugdrechter of jeugdrechtbank wordt

uitgewerkt. Het eerste advies dient uiterlijk op de 10de dag na aanvang van de gesloten oriëntatie en een tweede advies uiterlijk na 4 weken te worden afgeleverd. De gesloten oriëntatie wordt uitgebouwd in gemeenschapsinstelling De Grubbe.

De gesloten begeleiding: een duurzaam forensisch en herstelgericht programma voor elke jongere

De werking van de gemeenschapsinstellingen evolueert door de gesloten begeleiding naar een geactualiseerde en meer op maat gerichte aanpak met het oog op re-integratie.

Het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht (artikel 40) omschrijft voor het eerst en meer duidelijk de opdracht van de gemeenschapsinstelling, met name: *“het aanbieden van een beveiligend en structurerend programma, dat herstelgericht en pedagogisch werkt, en dat erop gericht is de kansen op re-integratie te maximaliseren.”*

Dit impliceert de ombouw van 26 leefgroepen naar een modulaire begeleiding waarin het traject van de jongere zich ontwikkelt rond een forensisch en herstelgericht programma. Door een trajectmatige benadering met verhoogde focus op actieve samenwerking met actoren buiten de gemeenschapsinstellingen (lokale actoren, hulpverlening, justitie, politie...) en uit de omgeving van de jongeren, hun ouders, broers, zussen en hun netwerk, en gebaseerd op wetenschappelijke inzichten wordt recidive-verminderend gewerkt.

De inwerkingtreding van de afdelingen gesloten begeleiding, betekent het volgende:

- Het werken met multidisciplinaire teams. Elke unit biedt ruimte aan 9 jongeren en werkt toe naar een omkadering met 1 trajectcoördinator, 1 contextwerker, 9 begeleiders. Op maat van de doelgroep wordt dit basisteam voor specifieke leefgroepen (jongeren met achterliggende psychiatrische problemen al of niet in combinatie met een verstandelijke beperking) aangevuld met paramedische expertise. In deze specifieke GIB (geïndividualiseerde begeleiding) leefgroepen is de groepsgrootte aangepast tot 6+2 time out plaatsen. Voor elke jongere wordt op maat van zijn handelingsplan een leerpakket samengesteld rond forensische en herstelgerichte thema's.
- Het werken met programmateams voor het ontwikkelen van forensische en herstelgerichte programma's en leefgroepen;
- De individuele coaching van elke jongere in zijn traject door zijn begeleider krijgt vorm in de individuele activiteiten die de jongere helpen in het stap voor stap verwerven van inzichten en competenties én de verbinding met het gezin, netwerk- en contextfiguren en pro-sociale contacten versterken en verruimen;
- Het actief vormgeven van de bepalingen in artikel 17 en 18 van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht: waarbij o.a. is bepaald dat *“Elke betrokken uitvoerende instantie bij een reactie die wordt opgelegd aan de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger voorziet van bij de aanvang in een opvolging na de gesloten begeleiding, die ook een ondersteuning en begeleiding voor ouders of opvoedingsverantwoordelijken inhoudt.”* Hiermee geven we uitvoering aan het betrekken van de ouders bij het delictgericht werken en doen we actief appel op de ouderlijke verantwoordelijkheid. In concreto betekent dit dat voor elke minderjarige die in de gesloten begeleiding wordt opgenomen actief met de ouders, de opvoedingsverantwoordelijke, de context gewerkt wordt n.a.v. het jeugddelict en de omgevingsfactoren in functie van re-integratie en het recidive-vermindering (bijv. de familiale context als criminogene of beschermende factor, het samenwerken met partners die de jongere en zijn gezin actief opvolgen, ...).
- Het opzetten van een integraal opleidingsstelsel binnen de instellingen voor alle medewerkers binnen het forensisch en herstelgericht traject;
- Het ontwikkelen van een integraal veiligheidsteam vanuit de noodzaak tot optimalisatie door de ombouw van de open campussen naar een volledig gesloten aanbod. Naast een versterking van de doorgangs- en veiligheidscontroles op alle campussen, verstevigen we de nachtploegen met een veiligheidskader voor interne en externe veiligheid en om ontsnappingen te voorkomen. De aansturing, training en borging van de veiligheidsfuncties ligt bij de veiligheidscoördinator en interne trainers.

- Tot slot stimuleren we het gebruik van de videoconferentie als alternatief voor een zitting in de jeugdrechtbank en waar extra veiligheidsopdrachten ontstaan; zeker in De Grubbe waar een zeer hoge turnover en zeer vele zittingen via videoconferentie kunnen doorgaan.

De langdurige gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar

Als alternatief voor de uithandengeving introduceert het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht de mogelijkheid om jongeren die als minderjarigen zeer ernstige jeugddelicten pleegden langer in een aangepaste begeleiding en omkadering op de transitieleeftijd te behouden. Deze langdurige begeleiding is volledig nieuw en impliceert bijkomende maatregelen.

Voor wat betreft de langdurige gesloten begeleiding is decretaal (artikel 88) een evaluatie voorzien gekoppeld aan het effect op de uithandengeving.

Het inwerkingstellen van de langdurige gesloten begeleiding impliceert:

- Het versterken van het multidisciplinaire team van één leefgroep in De Kempen met een aandacht voor veiligheidspersoneel dat overdag en 's nachts de veiligheid garandeert binnen een speciaal unit met aandacht voor een positief leefklimaat en de nodige autonomie van de jongvolwassen bewoners. In De Zande wordt – op termijn - eveneens voorzien in een nieuw multidisciplinair team met dezelfde veiligheidsploeg om eenzelfde aanbod in beide regio's te kunnen realiseren.
- Het versterken van de contextwerking binnen deze unit zodat de lange weg naar re-integratie op een intensieve en veilige manier kan gebeuren.
- Het inzetten van therapeutische, psychologische en psychiatrische expertise binnen het multidisciplinair team.
- Het aanpassen van de begeleiding aan langdurige trajecten en op maat in functie van transitieleeftijd (jongvolwassenen).

De inwerkingtreding van 'fase 2' van het jeugddelinquentierecht betekent voor onze Gemeenschapsinstellingen dat start van een volledig nieuw tijdperk in de opvolging en de begeleiding van jongeren. Fase 2 zorgt voor een omwenteling in de operationele processen, samenwerking binnen en buiten de instelling, op vlak van de infrastructuur, en ook en vooral op vlak van personeelsbeleid en organisatie.

C. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1 betreft de definities die als dusdanig geen verder commentaar behoeven.

Artikel 2. Dit artikel beschrijft de werking en organisatie van de afdeling gesloten oriëntatie die instaat voor het formuleren van een onderbouwd en gedocumenteerd advies over de noodzaak tot verdere gesloten begeleiding en het opmaken van een multidisciplinair verslag dat een oriëntatievoorstel, als vermeld in artikel 26, § 4 van het decreet jeugddelinquentierecht, alsook de inhoudelijke elementen van het oriëntatievoorstel bevat.

De gesloten oriëntatie verloopt in twee fasen.

Tijdens de eerste fase van de gesloten oriëntatie en uiterlijk op de tiende kalenderdag na de aanvang van de gesloten oriëntatie wordt multidisciplinair een risicotaxatie gerealiseerd met betrekking tot het recidiverisico op basis van een weging van verschillende criminogene factoren en worden minderjarigen met een laag risico onderscheiden van minderjarigen met een gemiddeld of hoog recidiverisico.

Met het oog op de uitvoering van hun opdracht wint de afdeling gesloten oriëntatie informatie in over alle levensdomeinen van de betrokken minderjarige en pleegt overleg met de minderjarige verdachte of delictpleger, zijn/haar ouders, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken en de betrokken personen uit zijn/haar leefomgeving, de sociale dienst, en in voorkomend geval, eventueel de school of het eerder betrokken begeleidingsaanbod, met behoud van de toepasselijke regelgeving.

Voor het inschatten van de risico op recidive heeft de afdeling gesloten oriëntatie het aanvankelijk proces-verbaal, en in voorkomend geval, relevante informatie over voorgaande jeugddelicten, eerder genomen maatregelen uit het gerechtelijke dossier of voorgaande hulpverlening, ter beschikking. Voor deze informatiedeling vanuit het openbaar ministerie en vanuit het gerechtelijk dossier worden afspraken gemaakt met de federale overheid.

Met “de attitudes en overtuigingen”, vermeld in paragraaf 2, derde lid, 4°, wordt specifiek verwezen naar de criminogene factor binnen de wetenschappelijk onderbouwde risicotaxatie (YLS/Youth Level of Service). Het betreft antisociale, pro-criminele houding, geen hulp zoeken of hulp afwijzen, uitdagende houding naar andere autoriteiten, Relaties met leeftijdsgenoten (punt 3°) en de gezinsomstandigheden (5°) worden ook vermeld als criminogene factoren. Als gevolg hiervan zullen er ook dus persoonsgegevens worden verwerkt van de daarbij vermelde personen.

Minderjarige verdachten of delictplegers met een laag recidiverisico worden vanuit de gesloten oriëntatie negatief geadviseerd voor verdere gesloten begeleiding binnen een gemeenschapsinstelling. Indien er argumenten geformuleerd worden om ondanks de lage risico inschatting, toch geslotenheid te bepleiten – bijv. extreem onhanteerbare responsiviteit die binnen reguliere zorg niet gegarandeerd kan worden –, worden deze grondig afgewogen bij professionele discretionaire bevoegdheid en worden de argumenten transparant gecommuniceerd. In dit geval wordt de minderjarige en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de twee werkdagen na ontvangst van het advies gehoord. De beslissing om het advies al dan niet te volgen ligt bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank. In voorkomend geval kan de jeugdrechter een andere maatregel onder de vorm van een ambulante maatregel, voorwaarden opleggen of toevertrouwen aan een forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis, als dat na een psychiatrische expertise noodzakelijk blijkt.

In het geval het advies gesloten begeleiding vooropstelt, en de jeugdrechter dit advies volgt, kan de minderjarige en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen twee werkdagen na ontvangst van het advies gehoord worden.

Tijdens de resterende duur van de gesloten oriëntatie wordt een meer uitgediept oriëntatievoorstel uitgewerkt. In paragraaf 3 wordt bepaald welke elementen het oriëntatievoorstel inhoudelijk minstens moet bevatten. Gevolg gevend aan het onderzoeksrapport van het Steunpunt WVG “Gesloten opvang van minderjarigen in Vlaanderen: een rechtspositieregeling” wordt verzekerd dat het oriëntatieverslag ook aspecten van educatieve aard omvat, met het oog op het opstellen van een plan inzake het te volgen onderwijs of opleidingsprogramma.

Een oriëntatievoorstel, dat een gesloten begeleiding adviseert, bevat een voorstel over de maximale duur van de gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling. Het oriëntatievoorstel kan eveneens een advies bevatten voor een toeleiding naar een privaat begeleidingsaanbod.

Een oriëntatievoorstel, dat geen verdere gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling adviseert, formuleert een voorstel over welke andere reactie nodig wordt geacht in het kader van een herstelgerichte en constructieve afhandeling van het jeugddelict, en in voorkomend geval, eventueel welk privaat begeleidingsaanbod voor de minderjarige verdachte of delictpleger. Indien de jeugdrechter hiervan afwijkt, gebeurt dit door een gemotiveerde beslissing.

Paragraaf 4 bepaalt aan welke samenstelling het multidisciplinair team in de afdeling gesloten oriëntatie moet voldoen. Gevolg gevend aan het onderzoeksrapport van het Steunpunt WVG “Gesloten opvang van minderjarigen in Vlaanderen: een rechtspositieregeling” wordt het team zowel psychisch-medisch-sociaal als pedagogisch samengesteld. Een contextwerker zet specifiek in op re-integratie met het gezin, het netwerk en externe partners.

Artikel 3 beschrijft de inhoudelijke werking en organisatie van de gesloten begeleiding.

Binnen de afdeling gesloten begeleiding wordt een beveiligend en structurerend programma aangeboden, dat herstelgericht en pedagogisch werkt, en dat erop gericht is de kansen op re-integratie te maximaliseren.

Elk traject van een minderjarige in gesloten begeleiding wordt bij voorkeur en idealiter van bij aanvang bijkomend gelijktijdig of opeenvolgend gecombineerd met een privaat begeleidingsaanbod dat vorm krijgt in een gedeeld handelingsplan. Hierdoor wordt de link en de continuïteit met begeleiding, ondersteuning van de minderjarige, zijn/haar gezin, netwerk gewaarborgd, zowel tijdens als na de gesloten begeleiding.

Paragraaf 2, vierde lid bepaalt de inhoud van het gedeeld handelingsplan. Hiermee wordt gevolg gegeven aan de aanbeveling vanuit het onderzoeksrapport van het Steunpunt WVG “Gesloten opvang van minderjarigen in Vlaanderen: een rechtspositieregeling” om de inhoud van het handelingsplan regelgevend te verankeren.

De “andere partijen die betrokken zijn bij de uitwerking van concrete doelstellingen of verwachtingen”, vermeld in het tweede lid van paragraaf 2, zijn de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de wettelijke vertegenwoordigers van het minderjarige slachtoffer, en desgevallend en indien van toepassing andere hulp- en dienstverlenende instanties en onderwijsinstanties. Indien er geïdentificeerde slachtoffers zijn, worden er ook van hen persoonsgegevens verwerkt vermits zij betrokken zijn in bv. herstelbemiddeling en/of eventuele specifieke voorwaarden, conform het decreet van 15 februari 2019.

Paragraaf 3 bepaalt aan welke samenstelling het multidisciplinair team in de afdelingen gesloten begeleiding moet voldoen. Gevolg gevend aan het onderzoeksrapport van het Steunpunt WVG “Gesloten opvang van minderjarigen in Vlaanderen: een rechtspositieregeling” wordt het team zowel psychisch-medisch-sociaal als pedagogisch samengesteld.

De sociale dienst verduidelijkt vanuit zijn regierol de opdracht en verwachtingen vanuit de jeugdrechter of de jeugdrechtbank met betrekking tot het gedeeld handelingsplan en de richting van het gedeeld traject, hierbij staat steeds de continuïteit van de begeleiding en de ondersteuning van het traject van de minderjarige, zijn/haar gezin, netwerk centraal met het oog op het verhogen van een duurzame re-integratie.

Paragraaf 4 en 5 voorzien in de mogelijkheid van bijsturing en evaluatie van het traject en handelingsplan van de minderjarige via structurele sleutelmomenten met responsabiliteit en participatie van de minderjarige, zijn ouders, in voorkomend geval zijn opvoedingsverantwoordelijken en de betrokken personen uit zijn leefomgeving. Hiermee wordt gevolg gegeven aan de aanbeveling vanuit het onderzoeksrapport van het Steunpunt WVG “Gesloten opvang van minderjarigen in Vlaanderen: een rechtspositieregeling” om de wijze van bijsturing van het handelingsplan regelgevend te verankeren. De sociale dienst is vanuit zijn regierol actief betrokken bij de overlegmomenten.

Een verslag van het overleg wordt bezorgd aan alle betrokkenen en aan de jeugdrechter of jeugdrechtbank.

Artikel 4 beschrijft de inhoudelijke werking van de gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar.

Net zoals in de gewone gesloten begeleiding wordt binnen de gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar een forensisch traject met een vooraf bepaalde maximale duur afgelegd, dat residentieel start binnen de afdeling gesloten begeleiding en waarbinnen vanuit een gedeeld handelingsplan actief wordt toegewerkt naar re-integratie in de samenleving.

Voor deze doelgroep die langer in een gemeenschapsinstelling verblijft wordt specifiek ingezet op aspecten zoals veiligheid, het versterken van de contextwerking naar en met het gezin, netwerk van de jongere zodat de weg naar re-integratie op een intensieve en veilige manier kan gebeuren, deelname aan het maatschappelijk leven, dag- en vrije tijdsbesteding, gedragsverandering en

motivatieontwikkeling, een onderwijsleertraject of passend beroepsaanbod, zelfstandigheidstraining, ook met aandacht voor begeleiding op maat in functie van transitieleeftijd, en desgevallend een persoonsgerichte, gespecialiseerde behandeling voor geestelijke gezondheidsproblemen (inclusief verslavingsproblemen) via het inzetten van kinder- en jeugdpsychiatrische expertise.

De samenstelling van het multidisciplinair team binnen de afdeling gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar wordt uitgebreid met een verpleegkundige met jeugdpsychiatrische expertise en een klinisch psycholoog.

Voor elke jongere wordt een individueel perspectiefplan opgemaakt dat een uitgewerkt programma van activiteiten op de verschillende levensdomeinen bevat die gericht zijn op de re-integratie en met het oog op recidivevermindering van de minderjarige delictpleger in de samenleving. De minderjarige delictpleger verschijnt halfjaarlijks persoonlijk voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde sanctie en het individueel perspectiefplan.

Vanaf de leeftijd van achttien jaar verschijnt de jongere jaarlijks voor de jeugdrechtbank met het oog op een evaluatie. Deze evaluatie heeft als doel te na te gaan of het uitgestippelde traject nog steeds 'op maat' is van de minderjarige is en of de 'behoefte aan gesloten begeleiding' nog steeds aanwezig is dan wel welk vervolgtraject wel aangewezen is. Via de herziening kan de jeugdrechtbank steeds beslissen om deze sanctie in te trekken of binnen de maximale duur zoals bepaald in het vonnis te wijzigen naar een minder ingrijpende maatregel zoals bijv. een delictgerichte contextbegeleiding.

Artikel 5 bepaalt de kwaliteitseisen waaraan de werking van de afdelingen van de gemeenschapsinstellingen moeten voldoen.

Artikel 6 voorziet in de samenstelling en de bewaartermijn van het dossier van de minderjarige verdachte of delictpleger.

De bewaartermijn voor dossiers in het raam van het jeugddelinquentierecht wordt duidelijke omschreven als tot de leeftijd van 35 jaar. Op deze manier creëren we de logische afstemming met de bewaartermijnen van dossiers van jongeren binnen de integrale jeugdhulp. De regelgeving over de verplichte bewaartermijnen van jeugdhulpdossiers werd in 2019 aangepast. Het evenwicht tussen het recht op privacy en vergetelheid en het recht op inzage in eigen dossiers staat daarbij voorop. Zo worden dossiers van de intersectorale toegangspoort, de sociale diensten jeugdrechtbank en de gemandateerde voorzieningen nu bijgehouden tot een jongere de leeftijd van 35 jaar bereikt en erna vernietigd. De keuze voor een vaste bewaartermijn tot de leeftijd van 35 jaar - in plaats van een maximale bewaartermijn - zorgt voor gelijkheid voor alle minderjarigen. Voor alle jeugdhulpdossiers geldt dat deze na afsluiten bewaard worden tot de leeftijd van 35 jaar, ook voor dossiers die worden bijgehouden door private voorzieningen jeugdhulp. Een dergelijke uniformiteit in de bewaartermijn was ook een vraag vanuit de gebruikersorganisaties zelf.

Artikel 7 bevat de nadere regels voor de opmaak en inhoud van het medisch-psychologisch onderzoek in het kader van een langdurige gesloten begeleiding in de gemeenschapsinstellingen of bij een uithandengeving. Omdat een multifunctioneel perspectief in deze noodzakelijk is, worden zowel naar vorm als inhoud toe een aantal kwaliteitsvereisten gesteld onder de vorm van verplichte onderdelen van het verslag. Ook wordt voorzien in een procedure van tegensprekelijkheid als belangrijke rechtswaarborg voor de jongere.

Artikel 8 voorziet in een wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 5 april 2019 tot inrichting van de gemeenschapsinstellingen en tot uitvoering van diverse bepalingen van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht wat betreft de opvolging van de voorwaarden op niveau van het openbaar ministerie.

Het werken met voorwaarden biedt de kans voor de minderjarige om zich vooralsnog te engageren om zo een doorstroom dieper in het gerechtelijk systeem te vermijden. Vanuit de achterliggende idee van instemming en het constructief opnemen van de verantwoordelijkheid zijn de minderjarige, zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken en zijn/haar context zelf verantwoordelijk om te bewijzen

dat ze de voorwaarden naleven. Dit gebeurt in samenspraak met de diensten die instaan voor de uitvoering van de voorwaarden.

Gelet op de eigen verantwoordelijkheid van de minderjarige en zijn ouders, opvoedingsverantwoordelijken, context wordt een maandelijkse tussentijdse rapportering vanuit de dienst die belast is met de uitvoering van de voorwaarden gewijzigd naar een tussentijdse melding aan de procureur des Konings dat de voorwaarden een aanvang hebben genomen conform de decretale bepalingen. Wanneer er signalen zijn dat de minderjarige zijn voorwaarden niet of niet volledig naleeft wordt bovendien voorzien dat de procureur des konings hiervan onmiddellijk wordt ingelicht, alsook van de reden voor niet naleving.

Na de uitvoering van de voorwaarden stelt de dienst, vermeld in het voorgaande lid, een eindverslag op onder de vorm van een attestering waaruit blijkt dat de minderjarige verdachte de vastgelegde voorwaarden heeft nageleefd en bezorgt dat aan de procureur des Konings.

Artikel 9. Gelet op de opheffing van de zogenaamde Everbergwet met de inwerkingtreding van de afdeling gesloten oriëntatie wordt bij de oprichting van de gemeenschapsinstelling Everberg de verwijzing naar de wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd opgeheven.

Artikel 10 heft de delegatie naar de minister voor de organisatie van de gemeenschapsinstellingen in artikel 4 van het besluit van 5 april 2019 tot inrichting van de gemeenschapsinstellingen en tot uitvoering van diverse bepalingen van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht op. Conform het decreet en omwille van rechtszekerheid wordt de organisatie en inhoudelijke werking van de gesloten begeleiding geregeld bij dit besluit van de Vlaamse regering. De minister behoudt wel een delegatie voor de organisatie van de capaciteit en de maximumcapaciteit van elke gemeenschapsinstelling, alsook van de verschillende afdelingen (soorten capaciteit, aantal plaatsen, meisjes, jongens en waar).

Artikel 11 tot en met 13 voorzien in de opheffing van de buffercapaciteit in de gemeenschapsinstellingen De Zande en De Kempen gelet op de inwerkingtreding van de gesloten oriëntatie.

Artikel 14 bepaalt de datum van inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 15 bepaalt de datum van inwerkingtreding van volgende artikelen van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht. Conform de beslissing van de Vlaamse Regering van 10 juni 2022 (VR 2022 1006 DOC.0647_1 t.e.m. 4) wordt de datum op 1 maart 2023 bepaald:

- Artikel 25, §1 derde lid (vervangende maatregel voorwaarden) voor zover het gaat om een vervangende reactie waarbij de minderjarige geplaatst worden in een gemeenschapsinstelling
- Artikel 32, derde lid (vervangende sanctie positief project) voor zover het gaat om een vervangende reactie waarbij de minderjarige geplaatst worden in een gemeenschapsinstelling
- Artikel 33, tweede lid (vervangende sanctie ambulante sanctie) voor zover het gaat om een vervangende reactie waarbij de minderjarige geplaatst worden in een gemeenschapsinstelling
- Artikel 34, §1, derde lid (vervangende sanctie voorwaarden) voor zover het gaat om een vervangende reactie waarbij de minderjarige geplaatst worden in een gemeenschapsinstelling
- Artikel 26 (gesloten oriëntatie als maatregel)
- Artikel 27 (gesloten begeleiding als maatregel)
- Artikel 35 (gesloten oriëntatie als sanctie)
- Artikel 36 (gesloten begeleiding in gemeenschapsinstelling voor 3, 6 of 9 maand als sanctie)
- artikel 37, met uitzondering van 37, § 8 (terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank) wat betreft de gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar;

- artikel 38 wat betreft de uithandengeving;
- Met de inwerkingtreding van artikel 84 het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht wordt de wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd opgeheven.
- Met de inwerkingtreding van de artikelen 85 en 86 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht worden de resterende bepalingen van artikel 37 en artikel 52 van de Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, die voorzien in de huidige plaatsingscriteria voor (voorlopige) maatregelen tot plaatsing in een open of gesloten afdeling van de gemeenschapsinstellingen, de leeftijdsgrenzen en de maximale duur daarvan, opgeheven.

Artikel 16 belast de Vlaamse Minister, bevoegd voor de justitiehuisen en de Vlaamse minister, bevoegd voor opgroeien, met de uitvoering van dit besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De budgettaire impact situeert zich op de 3 elementen zoals opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord onder de implementatie van het jeugddelinquentierecht:

- de uitbouw van de capaciteit (i.c. de uitbreiding van de gemeenschapsinstelling De Grubbe te Everberg);
- de inhoudelijke werking, i.c. de inwerkingstelling van de gesloten oriëntatie en gesloten begeleiding, met aandacht voor de specifieke bijkomende vereisten voor de langdurige gesloten begeleiding;
- de infrastructuur (renovatie en aangepaste gebouwen).

1. Uitbreiding De Grubbe (van 45 naar 80) met afdelingen gesloten oriëntatie

De verdere uitbreiding van De Grubbe van 45 naar 80 (4 leefgroepen) zoals voorzien in het Vlaams Regeerakkoord wordt ondervangen binnen de contouren van het nieuw beleid in de jeugdhulp. Prioritair binnen deze uitbreiding in 2022 en ten laatste op 1 maart 2023 is de doorstart en installatie van één van de vier leefgroepen voor de gesloten oriëntatie voor meisjes.

2. Start van de gesloten begeleiding

De beweging naar de gesloten begeleiding omvat 2 componenten: 1) de inhoudelijke werking conform het jeugddelinquentierecht en 2) de evolutie naar gesloten campussen, gelet op de scheiding 'daders' en 'slachtoffers' afgestemd met de beweging naar beveiligend verblijf in het private aanbod. Specifiek binnen de gesloten begeleiding zijn de trajecten langdurige gesloten begeleiding, die een verbijzondering zijn binnen de gesloten begeleiding met versterkte aandacht voor geestelijke gezondheidszorg, veiligheid, leeftijdsspecifieke leefomstandigheden en contacten met externe actoren (bijv. belang van opleiding of werk bij jongvolwassenen).

2.1. Inhoudelijke versterking

De gesloten begeleiding vertrekt van vernieuwde en wetenschappelijk onderbouwde inzichten en noden inzake een trajectmatige benadering van jongeren op maat. Concreet betekent dit dat bijkomend wordt ingezet op alle levensdomeinen die de kans op re-integratie verhogen en recidive verminderen. Gelet op de jongeren die in beeld komen gaat het o.a. over inzetten op hun context (i.c. gezin, netwerk, lokale realiteit), onderwijskansen en mentaal welzijn (cf. de hoge prevalentie van geestelijke gezondheidsproblemen).

2.2. Gesloten campussen: veilige settings

De beleidskeuze om ‘daders’ en ‘slachtoffers’ te scheiden, betekent – zoals hierboven al gesteld – dat het onderscheid tussen open en gesloten afdelingen verdwijnt. Met de gesloten begeleiding opteren we voor uniformiteit over de campussen heen. Zowel naar de jongeren als naar personeel willen we veilige trajecten uitbouwen en het aantal breuken en/of conflicten (i.c. het aantal agressie-incidenten en/of tijdelijke ontvluchtingen) tot een minimum herleiden. We doen dit door een aangepast inhoudelijk programma (zie boven) maar ook door het gelijkschakelen van de omkadering die instaat voor een veilig leefklimaat over alle campussen heen.

Voor de ombouw van de leefgroepen naar gesloten begeleiding werd er voor de inhoudelijke versterking vanuit gegaan dat de VTE aangerekend op het personeel van de gemeenschapsinstellingen die instaan voor het zogenaamde ‘huisonderwijs’ (*de lijst van personen die het huisonderwijs verstrekken*) ingezet kunnen worden binnen het herstelgericht en forensisch programma op maat van jongeren.

Dit betekent dat er voor het voorzien van onderwijs in de gemeenschapsinstelling op kruissnelheid een nieuw afsprakenkader wordt ontwikkeld en dit in overleg tussen Welzijn, Justitie en Onderwijs.

Naar aanleiding van de recente besprekingen in het raam van de hoge werkdruk, de impact van zeer complexe situaties en het verhogen van de veiligheid voor personeel en jongeren wordt een vooruitschuif gerealiseerd van een deel van de hierboven geschetste investeringen, gepland vanaf 1 september 2022 gerealiseerd. Deze investering, concreet van 20 VTE wordt al vanaf begin 2022 gerealiseerd en wordt later structureel, recurrent ingeschoven in de realisatie van fase 2.

We verwijzen naar het overzicht als bijlage 1 voor het personeelsplan (PEP).

3. Update masterplanning inzake aangepaste infrastructuur

We verwijzen naar de bijlage 2 voor een meer uitgewerkte beschrijving van de masterplanning binnen de gemeenschapsinstellingen. Het is een actualisering van de vorige plannen die op de Vlaamse Regering werden goedgekeurd.

Met de afronding van de nieuwbouw en capaciteitsuitbreiding voor de gemeenschapsinstelling De Grubbe te Everberg wordt hierin een belangrijke stap gezet. De benodigde investeringskredieten worden gerealiseerd binnen het beleidsdomein.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën met referentienummer TM/2022000017 werd verleend op 24 januari 2022.

Met betrekking tot het onderwijs in de Gemeenschapsinstellingen stelt het advies: “De nota VR gaat niet in op de vraag wie moet instaan voor de onderwijskost in de gemeenschapsinstellingen. Dit dient te worden uitgeklaard alvorens de mutatie van het personeel dat momenteel instaat voor onderwijs naar begeleiding door te voeren. De administratie dient er tevens over te waken dat deze omschakeling gebeurt zonder onderbreking.”

Met betrekking tot bovenstaande passage lopen de besprekingen hierover tussen Onderwijs, Welzijn en Justitie en Handhaving nog. Een definitieve beslissing hierover wordt maar genomen op het moment dat binnen Onderwijs de evaluatie van de maatregelen voor het onderwijs aan zieke kinderen (bv. type 5 onderwijs) afgerond is eind 2022. Deze evaluatie zal bepalend zijn voor de aanpak van het onderwijs in de Gemeenschapsinstellingen

Voor het schooljaar 2022-2023 kunnen de middelen die gepaard gaan met de uitbreiding De Grubbe binnen welzijn gebruikt worden om de opstart te faciliteren. Een definitieve oplossing voor het onderwijs in de Gemeenschapsinstellingen is daardoor pas nodig vanaf 1 september 2023.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord werd gegeven op 5 mei 2022 (ref. DepFB/BOBFO/2022/017).

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het personeelsplan (in bijlage) werd voorgelegd voor advies aan de minister bevoegd voor Bestuurszaken, die zijn akkoord gaf op 25 april 2022.

In het licht van het akkoord bestuurszaken verduidelijken we hieronder nog dat deze personeelsuitbreidingen deel uitmaken van een reeks personeelsuitbreidingen die past binnen een historisch masterplan dat reeds vroeger is goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

De afronding van de masterplanning van de gemeenschapsinstellingen geïnitieerd door de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake de beleidsvisie en de capaciteitsuitbouw van de gemeenschapsinstellingen wordt met afronding van de volledige nieuwbouw van de gemeenschapsinstelling De Grubbe te Everberg gerealiseerd.

De voorgeschiedenis en impact op het personeelsplan, sinds 2015, werd geïnitieerd – en mede ingegeven en versterkt door de 6de staatshervorming, waarbij de toenmalige federale instelling De Grubbe en het federaal detentiecentrum te Tongeren werden overgeheveld naar Vlaanderen – door volgende beslissingen van de Vlaamse Regering:

- de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 april 2015 inzake het Vlaams detentiecentrum te Tongeren en uitbreidingen van de capaciteit van de gemeenschapsinstellingen (VR 2015 0304 DOC.0323/1bis);
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 juli 2015 inzake de beleidsvisie uitbreiding gemeenschapsinstellingen en financiële meerjarenplanning (VR 2015 0307 DOC.0671/1TER en DOC.0671/2).

Concreet betekenden de bovenvermelde beslissingen van de Vlaamse Regering dat op de site te Everberg een volledige nieuwbouw diende gerealiseerd te worden en dat de capaciteit opgetrokken wordt tot 80 plaatsen (een verdubbeling van de initiële 40 plaatsen). Omwille van capaciteitsbehoud tijdens de werkzaamheden gebeurde deze operatie in 2 fasen.

In de periode tussen 2015 en 2020 werden omwille van acute situaties van overdruk (het gekende capaciteitstekort in de gemeenschapsinstellingen), personeelsacties omwille van agressie en/of zeer complexe problematieken, de problematiek van slachtoffers tienerpooiers bij meisjes en de installatie van een overloopcapaciteit te Tongeren (onder tussen verhuisd naar Beveren) tijdelijke maatregelen genomen en besproken op de Vlaamse Regering. Het betrof maatregelen waar er tijdelijk extra ondersteuning in de vorm van personeel en/of flankerende maatregelen op zeer korte termijn moesten genomen worden. Deze maatregelen worden nu opgenomen in een duurzaam personeelsplan, gelet op het eindpunt van de masterplanning en het nieuwe jeugddelinquentierecht.

In een eerste fase van de uitbreiding van De Grubbe (van 40 naar 45) in april 2020 werd de capaciteitsuitbreiding (via ministerieel besluit) voorgelegd aan de financiële overheden. De inspectie van Financiën verleende een gunstig advies voor de uitbreiding van de capaciteit van 40 naar 45 en de personeelsmatige inzet. In het begrotingsakkoord van 22 april 2020 (DepFB/BOBFO/FA/15708) wordt gewezen dat de uitbreiding moet opgenomen worden in een nieuw PEP. Wat nu met voorliggend dossier wordt gerealiseerd. Gelet op de fasering en het nieuwe jeugddelinquentierecht opteerden we ervoor de volledige reorganisatie in één beweging voor te leggen.

Uiteindelijk komen er na afronding van de vermelde masterplannen van de Vlaamse Regering (na o.a. de staatshervorming en in het kader van het nieuwe jeugddelinquentierecht) resulteren in 95 VTE (de kloof tussen het totaal aantal VTE as is (684 VTE) en het aantal VTE to be (779 VTE). Onderstaand vindt u een uitdieping van die 95 VTE naar functieprofielen en rang. We zien dus omwille van de inhoudelijke verwachtingen die gesteld worden aan de gemeenschapsinstellingen overwegend A (psychologen in functie van risicotaxatie, forensisch werken, ...) en B (begeleiders).

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- a) personeel: het voorstel heeft geen weerslag op het personeel
- b) werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven

- c) investeringen en schuld: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg
- d) ontvangsten: het voorstel resulteert niet in bijkomende ontvangsten

Conclusie: het voorstel heeft geen weerslag op de werking van de lokale besturen

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van de Vlaamse Regering tot uitvoering het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de organisatie, de samenstelling en de werking van de afdelingen gesloten oriëntatie, gesloten begeleiding en gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar in de gemeenschapsinstellingen.
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Vlaamse minister bevoegd voor Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS

De Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.

Zuhal DEMIR